

Aristotel: pohvala umjerenosti)

Autor Administrator

Aristotel

Nikomahova etika (ili pohvala umjerenosti)

Budi umjeren u svemu. Ne prethjeruj ni u èemu. U dobru se ne uzvisi a u zlu ne ponizi. Ne budi ohol ali niti puzav... Odkud nam dopiru takvi savjeti koje smo upijali još kao mala djeca od svojih roditelja i uèitelja? Možda i od i ovog velikog mudraca iz antièkog doba – Aristotela

* * *

Svako umijeæe i svako istraživanje, te slièeno djelovanje i pothvat, teže, èini se, nekom dobru. Stoga je lijepo reèeno da je dobro ono èemu sve teži. (...)

Buduæi da postoje mnoga djelovanja, umijeæa i znanosti, mnoge su i svrhe: lijeèništvu je svrha zdravlje, brodogradnji plovilo, vojskovodstvu pobjeda, gospodarstvu bogatstvo. (...)

Krepost je stanje s izborom, zapravo srednost u odnosu prema nama, a određena naèelom, naime onim kojim bi je odredio razborit èovjek. Ona je srednost izmeðu poroka, onoga prema suvišku i onoga prema manjku; a i zbog toga što poroci ili ne postižu, ili premašuju potrebnu mjeru u èuvstvima i djelatnostima, dok krepost i nalazi i izabire sredinu. Otuda, prema bivstvu te odredbi koja govori što je ona u biti, krepost je sredost, ali prema najboljem i pravednom, ona je krajnost. (...)

Na podruèju straha i drskosti sredost je hrabrost; od onih koji pretjeruju, onaj tko je takav u neustrašivosti

nema imena (mnoga su stanja bezimena); onaj pak tko pretjeruje u drskosti, taj je drzovit; onaj opet tko pretjeruje u strahu, dok mu nedostaje drskosti, taj je strašljiv; sto se tié u>taka (...) srednost je umjerenost, suvišak razuzdanost. (...)

Što se tié davanja i uzimanja novca, srednost je darežljivost, a suvišak i manjak - rasipnost i škrtost. U tima ljudi na oprečan način pretjeruju i manjkaju; rasipnik pretjeruje u trošenju dok manjka u uzimanju, a škrtac pretjeruje u uzimanju i manjka u trošenju. (...)

Što se tié >east i ne>east, srednost je velikodušnost, suvišak se naziva nekakvom nadutošeu, a manjak je malodušnost. (...)

U svima je stvarima srednost hvalevrijedna, dok krajnosti nisu ni hvalevrijedne ni ispravne, nego prijekorne. (...)

Što se tié ugodnosti, one u zabavi, srednji je onaj tko je dosjetljiv, a samo je raspoloženje dosjetljivost; suvišak je lakrdijaštvo i onaj tko ga posjeduje lakrdijaš; onaj komu toga manjka taj je nekakav prostak, a samo stanje je prosto ea. Što se tié preostale ugodnosti, one u životu uopće, onaj tko je ugodan onako kako treba taj je prijateljski i srednost je prijateljstvo; onaj tko u tome pretjeruje, a bez ikakve svrhe, taj je puzav; koji pak radi svoje koristi, taj je laskavac; onaj kojemu toga manjka i u svim je stvarima neugodan taj je svadljiv i zlovoljan. (...)

Postoje tako tri raspoloženja, dva poroka (onaj prema suvišku i onaj prema manjku), a jedno kreposti, naime srednosti, koja su na neki način sva međusobno suprotstavljena. Krajnosti su opre ene srednjem stanju i jedna prema drugoj, a srednje krajnostima; tako se hrabar >ovjek >ini drznikom prema strašljivcu, a strašljivac prema drzniku; isto tako i umjeren >ovjek >ini se razuzdanim prema bešeutnom, a bešeutnan prema razuzdanom; darežljiv >ovjek prema škrcu rasipnik, a prema rasipniku škrtac.

Otuda ljudi u krajnostima guraju srednjega >ovjeka jedan drugomu, pa strašljivac naziva hrabra >ovjeka drznikom, a drznik strašljivcem, i sli eno u ostalim slu ajejima. No iako su sva to stanja tako međusobno opre ena, najve ea je opreka izme u samih krajnosti, više negoli prema sredini; one su, naime, udaljenije jedna od druge nego od sredine, kao što je veliko od maloga i malo od velikoga negoli oboje od istoga.

Aristotel, Nikomahova etika,
Zagreb, 1982, preveo T. Ladan